

О. В. Гладкий

Парагвай, Республіка Парагвай

ПАРАГВАЙ, Республіка Парагвай (іспан. — Republica del Paraguay) — держава у центральній частині Південної Америки. Межує на сході з [Бразилією](#), на північному заході — з [Болівією](#), на півдні — з [Аргентиною](#). На південному сході кордон проходить по р. Парана. Не має виходу до моря. Площа 406 752 км². Населення 7 272 639 осіб (2021). Столиця — Асунсьйон (531 тис. осіб, 2023). Найбільші міста (2023): Сьюдад-дель-Есте (320 782 особи), Сан-Лоренцо (227 876 осіб), Капіата (198 553 особи). Адміністративно-територіальний поділ: 17 департаментів. Офіційні мови: іспанська та гуарані. Віросповідання: римо-католики — 89,6 %, протестанти — 6,2 %, інші християни — 1,1 %, інші релігії або невизначені — 1,9 %, не сповідують жодної релігії — 1,1 %. Грошова одиниця — гуарані. П. — президентська республіка. Діє конституція від 21 червня 1992. Глава держави — президент (від 2023 — С. Пенья). Законодавча влада представлена Національним конгресом, що складається з 2-х палат: сенату і палати депутатів. Основні партії: Національний союз порядних громадян, Національно-республіканська асоціація, Консервативна партія, Парагвайська комуністична партія, партія «Мила батьківщина», Істинна ліберально-радикальна партія, Революційна фебреристська партія, Християнсько-демократична партія. П. — член ООН, Організації американських держав.

У давнину територію сучасного П. населяли індіанські племена гуарані. У 16 ст. П. завойований та колонізований Іспанією. 1617 отримав автономію в межах віце-королівства Перу. У 17—18 ст. тут існувала Єзуїтська держава. 1776 П. увійшов до складу віце-королівства Ріо-де-Ла-Плата. Від 1811 — незалежна республіка. Внаслідок Парагвайської війни (1864—70) країна втратила значну частину території та населення. 1922—23 відбулася громадянська війна між радикальними прихильниками різних векторів міжнародних союзів. Англо-американське суперництво за нафтові родовища залучило П. до війни з Болівією (Чакська війна, 1932—35), у результаті якої збільшилася залежність від іноземного капіталу. 1940—48 панувала диктатура генерала Х. Мориніґо. Під час 2-ї світової війни П., незважаючи на проголошений нейтралітет, надавав допомогу Німеччині, а після війни прихистив німецьких військових злочинців. 1954—89 П. перебував під військово-поліцейською диктатурою генерала А. Стресснера. 1993 на багатопартійних виборах переміг Х.-К. Васмосі.

Клімат від субтропічного до помірного; характерні значна кількість опадів у східних частинах, напівпосушлива місцевість на крайньому заході. Середня температура січня — від +27° до +29 °С, липня — від +17° до +19 °С. Середньорічна кількість опадів коливається від 700 мм на заході до 2000 мм на сході. Надра П. багаті на корисні копалини: залізну руду, марганець, вапняк. Найвища точка — г. Серро Перо (842 м), найнижча — перехрестя головних річок — Ріо-Парагвай і Парана (46 м). На схід від Ріо-Парагваю — листопадно-вічнозелені та сухі рідкісні ліси, трав'янисті рівнини та лісисті пагорби; на захід від Ріо-Парагваю — регіон Гран-Чако, де переважає низька, болотиста річкова рівнина; в інших місцях — сухий ліс і тернисті чагарники. Рослини: падуб, вербена, омбу. Тварини: лисиця, вовк, леопард, оцелот, онцила, марги, ягуар, пума, тайра, носуха, гуанако, пекарі. Національні парки: «Дефенсорес-дель-Тінфунке», «Ібіке» (одна з небагатьох територій, де зберігся первозданий тропічний ліс П.); заповідник «Фортін-Толедо».

П. — переважно аграрна країна; має ринкову економіку, що вирізняється великим неформальним сектором (реекспорт імпортованих споживчих товарів до сусідніх країн, діяльність тисяч мікропідприємств і міських вуличних торговців). У розрахунку на душу населення реальний дохід стабільно зростає упродовж останніх 5-ти р., оскільки значний світовий попит на сировину в поєднанні з високими цінами та сприятливою погодою сприяли розширенню сільськогосподарського експорту. П. є 5-м за величиною виробником сої у світі. Посуха 2008 скоротила експорт сільськогосподарської продукції. Сильна посуха та спалахи «копитної хвороби» 2012 призвели до тимчасового падіння експорту яловичини та інших видів сільськогосподарської продукції. Однак від 2014 економіка П. зростала в середньому на 4 % на рік через потужне виробництво та високі світові ціни. Корупція, обмежений прогрес у структурній трансформації економіки та недостатній рівень розвитку інфраструктури є основними перешкодами для довгострокового зростання економіки країни. ВВП 2017 становив 87,98 млрд дол. США, у розрахунку на особу — 12 300 дол. США. Структура ВВП (2017): сільське господарство — 17,9 %, промисловість — 27,7 %, послуги — 54,5 %. Головна галузь сільського господарства — пасовищне м'ясне тваринництво: велика рогата худоба (15,7 млн голів у 2017), свині, вівці. Основні товарні сільськогосподарські культури: соєві боби, цукрова тростина, кукурудза, маніок, пшениця, рис, яловичина, молоко, апельсини, плоди олійної пальми. Розвинена заготівля тропічної деревини (зокрема кебрачо). Основні галузі промисловості: перероблення цукру, виробництво цементу, текстилю, напоїв, виробів з деревини, сталі, недорогоцінних металів, електроенергії. Головний річковий порт — Асунсьйон. Експортують сою та соєві продукти, електроенергію, яловичину, кукурудзу, ізольовану проводку; основні партнери: Бразилія, Аргентина, Чилі. Імпортує обладнання для мовлення, автомобілі, пестициди, очищену нафту, шини; основні партнери: Бразилія, США, Китай, Аргентина, Чилі.

Видатні пам'ятки історії та архітектури: Національний пантеон героїв (1863—1936), Будинок незалежності (1772; відреставрований і відкритий як музей 1965) в Асунсьйоні, найбільша в

світі гребля Ітайпу на р. Парана, руїни єзуїтських місій (Хесус і Тринідад занесені до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО), м-ко Луці поблизу Асунсьйона, де виготовляють відомі струнні музичні інструменти, історичне с. Парагуарі зі старими будівлями в колоніальному стилі, екологічне ранчо Липа. Функціонують Національний музей мистецтв, Етнографічний музей А. Барбер (велика антропологічна колекція і зібрання місцевих художніх промислів), Музей дель Барро, Музей парагвайських народних промислів (унікальне зібрання традиційного текстилю і виробів кустарних промислів), Музей образотворчих мистецтв (картини і скульптури парагвайських і південноамериканських авторів, велика колекція історичних документів), Музей археології та етнографії Г. Боджіані; низка художніх галерей. Серед закладів вищої освіти — Національний університет Асунсьйона (м. Сан-Лоренсо), Автономний університет Асунсьйона, Католицький університет Успіння Пресвятої Богородиці (обидва — Асунсьйон), Національний східний університет (м. Сьюдад-дель-Есте). Серед видатних уродженців — письменники Х. Пла, С. Баес, М. Гондра, М. Домінгес.

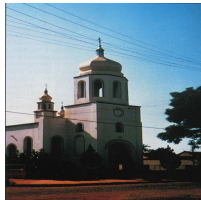
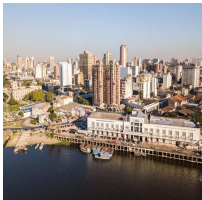
П. визнав незалежність України 1 квітня 1992. Дипломатичні відносини між державами були встановлені 26 лютого 1993. Послом України у П. за сумісництвом є Посол України в Аргентині. 2002 МЗС України призначено Почесного консула України в П., яким став відомий парагвайський бізнесмен українського походження А. Троцюк. У квітні 2005 в Сантьяго відбулася перша зустріч Міністра закордонних справ України з главою зовнішньополітичного відомства П. Наприкінці лютого 2006 в Києві відбулися перші в історії двосторонніх відносин політичні консультації. 25 жовтня 2007 Сенат Національного конгресу П. ухвалив Декларацію, відповідно до якої Голодомор 1932—33 в Україні визнано геноцидом українського народу. 2008 відбувся перший офіційний візит Міністра закордонних справ П. до Києва, 2012 — перший офіційний візит Міністра закордонних справ України до П. 2015 в Палаті депутатів Національного конгресу П. було вперше утворено групу дружби «П.—Україна». 24—27 лютого 2018 — відзначення 25-ї річниці встановлення дипломатичних відносин між Україною та П. 21 травня 2018 у Верховній Раді України вперше була створена депутатська група з міжпарламентських зв'язків з П.

На початку 1930-х рр., під час економічної кризи в Аргентині, до П. прибули перші українські іммігранти. Наприкінці 1930-х рр. тут оселилися українські переселенці з Полісся, Волині, Галичини та Закарпаття. Сотні українських біженців з таборів для внутрішньо переміщених осіб прибули до П. після 2-ї світової війни. У нових місцях проживання вони давали багатьом населеним пунктам українські назви, наприклад, Нова Волинь чи Тарасівка, але пізніше під тиском уряду були змушені змінити назви на іспанські. Наприкінці 1940-х рр. у країні проживало близько 10 тис. українців. Вони зайняті переважно у сільському господарстві, вирощують рис, кукурудзу, пшеницю та інші культури. Деякі українці працюють на вищих державних посадах. У середині 1990-х рр. було від 5 до 8 тис. українців у невеликих громадах навколо південно-східного м. Енкарнасьйон, що межує з аргентинською провінцією [Місьйонес](#), центром української імміграції до

Аргентини. Згодом відбулася значна еміграція української інтелігенції до Аргентини та Північної Америки. Більше половини українців П. належать до УАПЦ, близько 30 % — до УГКЦ, решта — до таких церков, як баптисти та меноніти. На початку 21 ст. П. мав 6 православних округів, що склалися переважно з українських прочан.

Центром українського суспільного життя у П. є м. Енкарнасьйон, у якому створено Український громадський центр. Наприкінці 1930-х рр. товариство «Просвіта» організувало читальні, бібліотеку української літератури, громадський будинок. Українські молодіжні організації діяли тут до 1955. На центральній площі міста встановлено погруддя Т. Шевченка та меморіальний знак пам'яті жертв Голодомору 1932—33 в Україні. В місті діє Свято-Георгіївський православний храм та храм УГКЦ.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Сіпко С. Волинь у Новому Світі: українські поселення в Парагваї // Українознавство. 2006. Ч. 3;
2. Радиенко Д. Парагвай. К., 2009;
3. Її ж. Две недели в Аргентине и Парагвае. К., 2009;
4. Сапеляк О. Парагвайці українського походження: церковно-громадське життя. Л., 2011;
5. Її ж. Релігійна самосвідомість парагвайців українського походження. Острог, 2011.

Бібліографічний опис:

Парагвай, Республіка Парагвай / О. В. Гладкий // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-882643>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).